

titul. de probatib. 8. videndum 3. num. 7. Salicetus in l. iusjurandum 17. num. 2. Jason. num. 2. de juri jurand. Baldus in capit. tuis 38. nro. 4. extra de testibus, tam non firmiter, quia remittit se ad Bart. in l. ultima, ff. de Prator. stipul. similimodo. Paulus in l. videamus 4. & deferre, num. 3. ff. de in litig. iurand. Imò vero addit. Baldus in dict. l. iusjurandum 17. num. 1. quid etiam si pactum opponatur, ut stetur dicto creditoris, censetur esse pactum de stando dicto jurato, non simplici, & in capit. ceterum 5. num. 5. de juri. calumnia, air, quamvis pactum fiat de stando simplici verbo creditoris, nihilominus potente reo tenebitur creditor jure de calumnia. Eadem secundam sententiam sequitur Matthias Colerus de processibus executivis, 1. part. cap. 10. num. 159. referens sic judicatum, Cavalcanus decif. 2. num. 31. par. 2. Mastrillus decif. 303. ex num. 16. Castillo decif. 112. ex num. 16. lib. 2. Probatur haec sententia primò, quoniam hoc pactum invitat ad delinquendum, datur enim occasio creditori avaro, & avido, declarandi interesse excessivum, aut interesse, quamvis nihil interfit, quare non valebit, l. illud 5. ff. de pact. doctab. alia fundamenta recenser Colerus d. cap. 10. ex num. 147. ad 150.

111 Præterea secundò, quod est urgentissimum fundamentum, quoniam hoc pacto daretur ampla facultas usurariis palliandi usuras, quilibet enim usurarius posset mutuare sub hoc pacto declarandi simplici verbo interesse, & sic usura impune exercerentur. Hoc autem vitandum est in bene instituta Republica, quantum fieri possit.

112 Nec satis ex illa doctrina, & communi adnotatione, quid post factam à creditore declarationem potest Judex illam moderari. Nam ex quo non facta probatio de interesse, quantumvis creditor declarat, non constat de illo, Judex nihil poterit moderari: non constat autem, quia sola confessio, aut declaratio creditoris in hac materia suspecta, etiam ex conventione partiis, nihil probat, ut superius adverimus, num. 96.

113 Ad fundamenta primæ sententie facilimè responderetur: ad primum, contractus accipere legem ex conventione, & conventiones regulariter valere, si tamen non presumuntur simulatae, & factae in fraudem legis: at hoc pactum censetur adjectum in fraudem usurarum, & ad finem eas palliandi, quare rejiciendum est.

114 Ad secundum, ut denius sententiam Abbatis esse veram, in hoc casu locum non habet. Nam quamvis declaratio interesse fiat post contratum mutui, sit tamen virtute conventionis interposita in initio contractus, ac per consequens idem est, quod si fieret à principio, iisdem enim damnis, & incommodis subjicitur, ac si esset à principio facta.

115 Quoad secundum pactum de stando juramento creditoris super interesse, communis sententia ait, valere. Ita sentiunt Dynus, & Bart. in d. l. ultima, n. 3, ff. de Prator. stipul. idem Bart. in l. iusjurandum, quod ex conventione 17. in principio, num. 3. Albericus num. 1. Baldus num. 1. Salicetus n. 2. Fulgos. statim in principio, Romanus num. 5. Jason. ex numer. 1. ff. de jurejando, Paulus in l. videamus 4. & deferre num. 2. ff. de in litig. iurand. ubi se refert ad Bartol. & in d. l. ultima ex num. 4. ff. de prator. stipul. idem Jason. in l. si ab arbitrio 10. num. 4. ff. qui statim cogant. Stracca de mercatoribus par. 4. tit. de contractibus mercatorum, num. 6. Macardus de probatib. vol. 2. conclus. 935. illa probatib. num. 35. Cagnoli in l. quatenus 24. num. 18. ff. de regul. juris, Seraphinus de privilegiis iuram. privilegio 31. num. 8. Plotus de in litig. iurando 8. 47. ex num. 1. Emanuel Suarez in Thesauro receptarum sententiarum, verb. Interesse, Joan. Dilectus de arte retorandi, tit. 6. cauel. 48. numer. 2. Surdus decif. 259. num. 7. Mastrillus decisione 60. Gratianus disceptat. forens. tom. 4. cap. 772. ex num. 19. Fontanella de pœc. nuptialib. tomo 2. clausula 5. glossa 9. ex num. 1. Felicis de societate, cap. 24. ex num. 72. Narbona in l. 13. titulo 18. lib. 5. Recopilat. gloss. 4. ex num. 1. Bellonus decif. 78. num. 7. & 8. Guzman. de evitacionib. quest. 14. ex num. 5. Hermosilla in l. 10. titulo 1. par. 5. gloss. 4. ex num. 342. Antonius de Amato lib. 1. variar. resolut. 27. ex num. 26. ubi agit de cambiis, videtur assentiri, & Colerus de processibus executivis, 1. part. cap. 10. ex num. 154. quamvis non sat clarè. Non video aliud fundatum, quo nitan-

ditori, ceterum in mutuo, & alii sustineri non potest. Quoniam dum creditor sine ulla probatione vult solum ex sua declaratione exigere intereste, idem est, quid si à principio taxaret, & infurgit magna usurarum suspicio, nam usurarius, qui à principio mutui extorqueat soler usuras, aut intereste taxatum, quod est usura velata, facilius potest ab eodem debitore extorqueat, loco confessionis intereste, pactum de remittenda taxatione declarationi sua, & eodem modo palliatur usura sub utroque modo contrahendi. Neque obstat, quid si intereste mutat conditionem. Item Fontanella num. 4. Gironda de privilegiis, quæst. 247. num. 1358. Felicis num. 74. Castillo decif. 243. ex num. 23. lib. 3.

Secundò, ut non transeat hæc facultas ad heredem, 117 Setaphinus, Felicis & Gratianus.

Tertiò, ut maneat declaratione subjecta arbitrio jucicis, & sic intelligatur pactum, ut declaratio reducatur ad arbitrium boni viri, ut moderetur illam juxta id, quod sibi videtur verisimilius, Bart. & antiquiores, Fontanella, & Felicis.

Quartò, ut non censetur data facultas creditori, declarandi substantiam interesse, que aliunde debet probari, sed solum quantitatem, Mastrillus, & Gratianus, Guzman. dict. q. 14. num. 16. Hermosilla in l. 10. tit. 1. p. 5. gloss. 4. num. 257. & 358.

Quintò, ut nihilominus possit debtor probare, minus interfuisse creditoris, quam creditor declaraverit, Pau- 120 los Cafrensis in d. l. in bususmodi 11. num. 5. ff. de Prator. stipul. Felicis num. 80. Hyppolitus de Marfilis in reperit. Rubric. C. de probatib. num. 149. Romanus in l. admonendi 31. num. 51. & 52. ff. de jurejando, Guzman dict. quæst. 14. num. 34. Hermosilla in l. 10. tit. 1. par. 5. gloss. 4. n. 363. cum sequentibus. Latè & sapius diximus ubiquecum ex una parte censetur probatum, admitti meliorem probationem ex altera parte, supra num. 89. & hoc eodem titulo disputat. 3. num. 23.

Sextò, ut non valeat pactum, quories factum fuerit in fraudem usurarum, seu esset suspectum de usuraria pravitate, Plotus num. 8. Felicis num. 79. Seraphinus num. 18. & ad eum locum Benechendorfius, Narbona in l. 13. tit. 18. lib. 5. Recopilat. gloss. 4. ex num. 10. Has & alias similes limitationes peperit difficultas hujus pacti.

Contraria nihilominus sententiam, quinidem patrum de stando juramento creditoris super interesse, & ejus quantitate, non valere, docuit Cyrus in l. si quis in conscribendo 51. num. 7. C. de Episcop. & Clericis, sequitus Petrum, eidem assentiri videtur Flores de Medina ad Gamma decif. 110. ad numerum 17. qui ait in contractibus suspectis non practicari, & de eo solo curandum: non esse, nisi alia concurrent. Guttierreze in eisdem terminis loquens, lib. 1. Canonistarum quæst. cap. 39. num. 34. Felicianus de censibus tomo 1. lib. 1. cap. 9. num. 16. Hayna Volano loquens in contractu mutui, de commerciis lib. 2. cap. 2. num. 33. Cavalcanus decisione 2. num. 31. & 32. par. 2. Castillo decif. 112. ex n. 16. lib. 2. Mastrillus decif. 303. ex num. 16. in eadem videtur esse Hermosilla tametsi nutans in l. 10. titul. 1. par. 5. gloss. 4. ex num. 344. Fundamentum est, quoniam in materia suspecta, qualis est ista mutui, non est credendum confessioni parti, etiam jurata, ut supra probavimus, num. 96. & tametsi verum sit, perjurium gravius esse peccatum, quam usuram, quia illud contra Religionem, haec contra justitiam. Religio autem justitiae posterior est virtus; cupiditas, quæ excecat usurarium ad auferendam alienam pecuniam contra justitiam, cum obligatione restitutio, excecat eum ad perjurandum, nullo habito scrupulo ob majorem gravitatem peccati, quod est contra Religionem.

Ego quidem, qui ingenio soleo proferre sententiam, 123 mean, & non ex multitudine authorum, quod verum, & æquum est iudico, sequitus sententiam Seneca libro de vita beata cap. 1. hanc sententiam magis approbo, tametsi minori autoritate fulcitam. Probatur enim urgentissima ratione, cui necio quid responderi possit. Præfertum cum prædicta sexta limitatio destruit regulam, & prædictam primam sententiam, aut eam saltē solum veram esse profiteatur in illis contractibus, in quibus nulla est usurarum suspicio, ut in stipulationibus facti, aut constitutiones, in quibus nos diximus, valere à principio taxationem interesse, ac per consequens non negabimus, posse per pactum committi declarationi cre-

di-

124 Accidit secundò, quid hoc pactum, quod stetur declarationi creditoris quoad intereste, reprobatum est in contractu census, ut meminerunt Guttierreze & Felicinus, & definitum est in motu proprio Pii V. de censibus, §. 7. qui est Bulla 79. inter alias Pii V. in Bullario novo, tomo 2. Ex qua desumi potest argumentum ad omnes alios contractus, non potest enim reddi ratio disparitatis.

125 Igitur verior, secundior, & firmior, magisque consequens ad ea, qua dicta sunt, est ista secunda sententia, quæ asserit, quemadmodum, intereste non probatur ex taxatione facta inter partes à principio, sic nec censeri debere probatum ex declaratione creditoris quantumcunque jurata, sed debere aliunde probari, etiam stante pacto, quo probato fuerit in suam declarationem remissa. Etenim in materia suspecta, & in qua quis habet intereste formatum, iniquum esset credi soli ejus juramento, sine ulteriori probatione. Ita fit, ut semper sit necessaria probatio ad obtinendam condemnationem intereste.

126 Quod si in hisce omnibus casibus, quando est taxatione intereste à principio, & quando est commissa creditori ejus declaratio, requiritur probatio veri intereste, ut de eo constet, & possit condemnari debitor ad illud solvendum, quanto magis erit necessaria probatio ultra istos casus: & quanto iniquius judicabit judex, qui nulla præmissa probatione ejus, quod interest, condemnat debitorem ad solvendum intereste, ut dicebamus superius sectione 1. num. 10.

SUMMA SECTIONIS SEPTIMÆ.

127 In contractu cambiis non potest intereste taxari à principio.

128 Instrumentum cambiis, quod continet intereste taxatum à principio, non potest executioni mandari.

129 In cambio non valet pactum, quod stetur dicto creditoris, seu simplici, seu jurato, circa intereste.

130 Constitutio Pii V. de cambiis, quamvis fundetur in presumptione, obligat in foro conscientia, in quo si verè interest, potest taxari, & exigi interest certum, etiam si in foro externo taxatione sustinenda non sit, non esse illam doctrinam omnino turam. Etenim quando lex fundatur in presumptione, verum constitutio fit ratione vitandi morali periculi, obligat in conscientia, & haber flos effectus, etiam in particulari casu factum non sit conscientium periculo, nec revera interveniat, quod timet poterat, ut verissime docuit insignis Franciscus Suarez lib. 3. de legibus, cap. 23. num. 6. quem sequitur & explicat Gabriel Vazquez in primam secundæ, tomo 2. disputat. 163. cap. 13. num. 17. cum duabus sequentibus, coincidit Salas de legibus disput. 10. scil. 4. ex n. 20. At evidenter constat, predictam Constitutionem Pii V. factam fuisse ad tollendas in cambiis occasiones peccandi, fraudesque factorum, ut ibidem exprefit dicitur, quibus consequens est, ut obliget similiter in foro conscientia, ut etiam adnotavit Castillo decif. 243. num. 41. lib. 3.

De jure Castellæ soli Regnicolæ, & non exire possunt exercere cambia, & else proxenetae cambiorum l. 6. & 7. titul. 18. lib. 5. Recopilat. & l. 14. edem titulo in Codice additione, de quibus vide Salas de contractibus tract. de cambiis, dub. 5. ex num. 1. Neque cambi possunt exerceri intra Regnum, sed cambiari debet extra Regnum, l. 8. edem titulo, & intereste cambiorum ejus non potest excedere ultra rationem decem procentum singulis annis, l. 9. edem titulo, notat Matienzo in dict. l. 8. glossa 1. & in dict. l. 9. glossa 4. tametsi intereste cambiorum ascenderet ad quantitatem quatuordecim pro centenario cum minimum, dicat Cutilles de donationibus contemplatione matrimonii, tractatione 1. discurs. 2. particula 6. num. 100. in fine, loquens de sua patria.

Eodem jure statutum est, ne possit in cambio apponi pactum, quod stetur dicto creditoris, seu simplici, seu jurato, circa intereste cambiorum, & alia requisita, ut cambium sit reale, non fictum, sed debeat probari per testes, & instrumenta, & alias legitimas probations, & pactum aliqui factum irritatur, & annulatur. Sic statuit leg. 13. tit. 18. lib. 5. Recopilationis Codice additionum, & notat Bolanno de commerciis, lib. 2. cap. 2. num. 33. Narbona in dict. l. 13. gloss. 4. num. 8. ego testigo supra hoc titulo disputat. 3. num. 23. Liberenter autem mentione facio hic, & alibi legum Hispanarum, non solum quia Hispani etiam scribo; sed etiam quia quamvis sciam, leges Hispanas in hoc Regno legum vim non habere, ut ligent subditos, & judices secundum eas judicare; magnum tamen pondus, & authoritatem habere.

habere debent ubique jura extera aliorum Regnum, juxta ea qua notar in l. de quibus num. 6. ff. de legibus, Boerius decisione 263. num. 9. Bursatus consilio 46. num. 32. & 33. lib. 1. Camerarius in repetitione cap. Imperiale, in magna impressione, folio 11. columnna 4. littera T. versiculo. Sed quid verit, Alvarus Valasco in praxi partitionum, & collationum, cap. 19. n. 11. & Regens Constantius in l. 1. & 2. n. 36. C. de filiis Officialium lib. 12. qui allegationes vitiosas transcriptis ex Valasco. Idque prefert locum habet in legibus partitarum, que desumpte sunt ex medulla juris communis. Ex his habes explicata difficilem tractationem taxationis intereste à principio contractus, in qua quantum sit elaboratum, videbis, si conseras cum iis, que de hac re ab aliis sunt scripta.

SUMMA DISPUTATIONIS NONAE.

- 1 Contra hæredem mandatur executioni sententia, vel instrumentum, que haberent executionem paratam contra defunctum:
- 2 Hæres & defunctus censentur una, & eadem persona.
- 3 Ut via executiva possit exerceri contra hæredem, necessaria est eiusdem citatio.
- 4 Opinio eorum, qui credunt, executionem locum non haberet aduersus hæredem adeuntem cum beneficio inventarii, refertur.
- 5 Contraria sententia verior approbatur.
- 6 Non est ullum inventarii privilegium, quod convertat viam executivam contra defunctum, in ordinariam contra hæredem, ibid.
- 7 Limitatur tamen, ut si defunctus posset carcerari pro debito, non possit hæres cum beneficio inventarii.
- 8 Sublimitatur, si hæres occulteret bona defuncti, nam etiam facto inventario posset carcerari.
- 9 Limitatur secundo, ut post novem dies à morte defuncti non possit agi contra hæredem à creditoribus, aut legatariis defuncti.
- 10 Ampliatur, ut procedat etiam in herede non conscientem inventarium, ibid.
- 11 Hispani Doctores laborant in explicanda, & concilianda antinomia inter l. 15. tit. 13. par. 1. & l. 7. tit. 6. par. 6.
- 12 Offenditur nullam esse inter predictas leges antinomiam, & explicantur.
- 13 Limitatur quartio, ut exercitio contra hæredem facientem inventarium, non possit fieri ultra vires hereditatis.
- 14 Ut hæres gaudeat privilegiis inventarii, non satis est allegare, se facisse inventarium, nisi simul ostendat, & probet.

DISPUTATIO IX.

Utrum exercitio locum habeat adversus hæredem adeuntem cum beneficio inventarii,

Res est indubitate, & conclusio apud omnes recepta, que loco regulæ habenda est, posse executioni mandari contra hæredem sententian, vel instrumentum, que poterant executioni mandari contra defunctum: & sic aduersus hæredem transire viam executivam, que contra defunctum poterat exerceri. Quæ probatur ex textu in l. miles 6. §. ultimo, l. ex contractu 44. ff. de redditu, camque tradunt Bartolus in l. postulante 44. in principio, num. 1. & ad cum additione, Paulus ex num. 3. Alexander ex num. 6. ff. ad S. C. Trebellian. Angelus in l. num. 4. Imola num. 6. in fine sff. deiis, que in testamento delen. Canarius de executione instrument. questione 30. num. 66. Rodericus Suarez in l. post rem, in declaracione legis Regni, extensione 1. ex num. 1. ff. de re jud. Anton. Gomez in l. 64. Tauri num. 5. Parladorius lib. 2. rerum quotid. capit. fin. 4. part. §. 1. ex n. 1. Avendanus in l. 4. & 5. tit. De las exceptiones, num. 24. vers. Item inspiciet, Aviles in cap. 10. Pratorum, verb. Execution. num. 56. Duenas regal. 277. Baeza de inope debitore, cap. 6. num. 3. per totum. Menchaca de successionum creatione, lib. 1. §. 6. num. 36. & 42. Paz in praxi l. tom. 4. par. cap. 1. numer.

Con-

36. Didacus Perez in l. 4. tit. 8. lib. 3. Ordinament. gloss. 1. column. 107. vers. Quero, utrum executio, Azevedus in leg. 1. ex num. 108. tit. 21. lib. 4. Recopilat. Rodriguez tractat de executione, cap. 4. ex num. 1. Hævia Volano in curia Philippica 2. part. §. 10. ex num. 1. Villadiego in Polit. c. 2. num. 58. Rolandus à Valle consil. 20. vol. 1. Rebuffus ad consil. Regni tract. de litteris obligatoriis, art. 3. gloss. 2. ex num. 1. Asinus in praxi judiciorum §. 31. cap. 2. ampliatione 16. Colerus de processibus executivis, 1. part. cap. 10. ex num. 312. & 1. par. cap. 3. num. 108. & numer. 431. vers. Quia vero, Boerius decisi. 10. num. 4. & 5. Capit. decisi. 1. num. 14. Franchis decisi. 199. num. 4.

Ratio autem hujus assertioñis est primò, quoniam hæres, & defunctus reputantur, & censentur una, & eadem persona, l. hæredem 59. ff. de regulis iuris. Authent. de jure iurando à morient. præfis. in principio, atque ideò ex persona hæredis obligatio defuncti nullam recipit mutationem, l. 2. §. ex his, l. in executione 85. §. pro parte, ff. de verborum obligatio, dixi l. tom. disputat. 2. qu. 5. num. 289. Ergo quæ executionem paratam habebant contra defunctum, poterunt mandari executioni contra hæredem. Secundò item, quia actiones omnes à defuncto in hæredes, & contra hæredes transeunt, idest tam activè, quam passivè, l. 2. C. de hereditat. act. l. nihil est alia 24. ff. de verborum significat. l. hæredem 59. & l. hereditas 63. ff. de regulis iuris, l. cum hæredes 23. in principio, ff. de acquir. posse. Ergo similiter transit via executiva. Ita sit, ut prædictam regulam amplient omnes, ut hæres possit carcerari pro debito, pro quo defunctus carcerari poterat.

Illiud item in confessio est apud omnes, ut via executiva possit exerceri contra hæredem: & necessarium esse,

ut præcedat ejus citatio. Noravit Nemesis in l. 1. num.

17. C. de juris, & facti ignor. post Innocentium & multos Capicium, & Franchis ubi supra, (Menchaca ubi supra dicto lib. 1. §. 6. num. 48.) ut constet, illum esse hæredem, qui hereditatem adierit re, aut verbo, aut in ejus favorem expediri faciat preambulum, juxta hujus Regni confutendum, idest decretum, quo declaretur hæres. Neque sat erit, quem esse, aut probari filium defuncti, nisi simul probetur, aut constet, esse hæredem, ut ultra prædictos notavit Asinus tract. de executionibus, §. 1. cap. 29. num. 10. & 11. & cap. 49. num. 3. & 4. Hereditate vero nondum ab heredibus adiuta, quid servandum sit, tractant Parladorius ubi supra num. 5. Paz in praxi, l. tom. 1. par. 2. tempore, ex n. 48. Azevedus in d. l. 1. ex num. 119. tit. 21. lib. 4. Recopilat. Rodriguez d. cap. 4. num. 9. cum sequentiis, & Colerus late de processibus executivis, part. 2. cap. 3. ex num. 387.

An vero ista regula limitanda sit in hæredem adeuntem cum beneficio inventarii, & illud solemniter consciente, non convenit inter Doctores. Nam quidam existimant, limitandam esse, & adversus eum hæredem executionem locum non habere. Ita fentit Bart. in l. finis 22. ultima, §. in computatione, num. 8. in fine, C. de jure deliber. ubi ait, tota die practicari (sic loquitur) si statum dicit, quod exercitio instrumentum fiat contra hæredem, sicut contra defunctum, intelligitur, nisi hæres fecerit inventarium, & dicit menti tenendum. Cuius doctrinæ meminit Rolandus à Valle in tractatibus de inventario diversorum, quest. 173. num. 15. Decius in l. debitori 7. num. 18. C. de patl. Avendanus in leg. 4. & 5. tit. De las exceptiones, num. 25. ubi ait contra hæredem adeuntem cum beneficio inventarii via ordinaria agendum esse, & si agatur via executiva processum fore nullum ipso iure. Decius pro hac sua sententia allegat Salicetum in l. ultima, num. 22. in fin. C. de jur. deliber. ubi tamen Salicetus non dicit simpliciter, viam executivam non habere locum contra hæredem: sed solum contra hæredem adeuntem cum beneficio inventarii non posse fieri executionem ultra vires hereditatis, & num. 23. addit hæredem adeuntem cum beneficio inventarii non posse carcerari pro debito, quamvis defunctus posset; quod idem dixerunt Baldus in d. l. sci. mus, ult. §. & se prefatam, num. 3. C. de jur. deliber. Imola in l. postulante 44. in princip. n. 2. in fin. Alex. num. 7. vers. Item in quantum dixit hic Imola, ff. ad S. C. Trebell. Milanensis decisi. 12. n. 2. lib. 12. ubi ait hæredem cum beneficio iuventarii non cogi de persona, nec in propriis bonis, Soccin. cons. 120. cum in presenti consultatione, n. 18. vol. 1.

5. Contraria nihilominus sententia, quinimò exerceri posse viam executivam, etiam contra hæredem adeuntem cum beneficio inventarii, & sic ad hunc casum ampliandam esse prædictam regulam, verior est, & à nobis amplectenda. Quam tuerit Baeza de inope debitore, cap. 6. ex num. 17. Azevedus in l. 1. num. 113. & in l. 19. num. 88. tit. 21. lib. 4. Recop. Rodriguez de executione, dicit, cap. 4. n. 5. Phanutius tract. de inventario diversorum, quæst. 242. num. 128. & 129. Quæ efficaciter probatur rationibus supra adductis num. 2. nullum enim privilegium concessum est à jure inventario, ut convertat viam, quæ erat executiva contra defunctum, in ordinaria contra hæredem, ac per consequens qui viam executivam ob inventarium ab hærede factum contra ipsum exerceri posse negant, ex capite loquuntur; omnes enim Doctores qui dicunt hæredem ob beneficium inventarii non posse pro debitis defuncti conveniri executive, quemadmodum ipse defunctus poterat, limitatè loquuntur; nam aut dicunt, non posse conveniri ultra vires hereditarias, aut ita ut carceretur, aut intra tempus conficiendi inventarium, non similiter, ut loqui sunt Decius & Avendanus, ut statim subiectius.

6. Primò igitur hæc sententia limitanda est, ut quamvis exercitio contra defunctum, non solum in bonis, sed etiam in persona locum haberet, & sic posset pro debito carcerari: contra hæredem tamen, qui adierit cum beneficio inventarii, & inventarium solemniter concessit, non poterit procedi ad carcerationem. Ita sententia relata supra num. 4. & præter eos Baeza de inope debitore, d. cap. 6. num. 17. & 18. Cerdan. Tallada tractat. de visitatione carcerator. cap. 10. num. 3. Azevedus relatus num. precedent. Parlador. d. cap. fin. 4. par. §. 1. numer. 7. Rodrig. d. cap. 4. numer. 5. idem Azevedus in l. 1. & 15. num. 8. tit. 7. lib. 9. Recop. Lafarte de decima vendition. cap. 18. num. 59. Menchaca de success. creatione, libri 1. §. 6. num. 45. Barbofa in l. alia 15. §. eleganter, num. 46. ff. solut. matr. Escobar ad ratiocin. cap. 9. num. 42. Rolandus à Valle de inventario, 4. par. §. Septima est utilitas in tract. diversorum, de inventario, qu. 152. Phanutius ibidem, quæst. 242. ex num. 130. Ratio est, quia cum facto inventario hæres ultra vires hereditarias non teneatur, ut statim dicimus, exhibitis bonis hereditatis non potest ulterius molestari de persona.

7. Sublimita hanc limitationem, si hæres, qui consecut inventarium, occultaret bona, & ea non exhiberet, aut post vendita bona hereditaria non exhiberet pretium, tunc enim posset carcerari, ut docet Bald. in d. l. sci. mus, §. & se prefatam, num. 3. C. de jure deliber. ubi dicit, hæredem facto inventario non posse carcerari ob contumaciam defuncti, posse tamen carcerari ob proximam contumaciam, & Baeza, & Azeved, ubi supra & Menchaca d. lib. 1. §. 6. num. 47.

8. Secundò, limita prædictam ampliationem, & sententiam, ut post novem dies à morte defuncti non possit contra hæredem agi via executiva, neque ordinaria, neque à creditoribus ipso molestari, aut à legatariis. Hanc tradit Rodericus. Suat. in l. post rem, in declaracione legis Regni: extensione 5. num. 3. & limit. 9. Baeza de inope debitore, dicta cap. 6. num. 15. Azeved. in l. 1. num. 117. tit. 21. lib. 4. Recop. Gutierrez de juramento confirmat. 2. par. cap. 4. n. 18. Quæ limitatio extendenda quoque est ad quemvis hæredem, sive faciat, sive non faciat inventarium, quoniam hoc novendum concessit. Imperator ad legendum defunctum. Ita statuit in §. Sanctius in Authent. ut eum de appellat. cognos. coll. 8. seu novella 115. cap. 5. in fin. ubi decetnatur, intra illos novem dies à morte defuncti, ne licet defuncti hæredes, aut cognatos inquietare, ac per consequens vetare executionem, ut notat Bart. in d. l. ult. §. donec, num. 1. C. de jure deliber. ubi inveniuntur eadem verba. Cum quo textu in d. §. Sanctius, seu §. meminimus, convenient de jure Castella l. 15. tit. 13. par. 1. & l. 13. tit. 9. par. 7. & notat Gregor. in d. l. 15. gloss. 2. & in d. l. 13. gloss. 3.

9. Tertiò, limita prædictam ampliationem, ut exercitio adversus hæredem locum non habeat intra tempus conficiendi inventarium, videlicet intra spatum nonaginta dierum, seu trium mensium, notat Bart. & dicit frequentiter practicari in d. l. ultima, §. Donec, num. 1. per textum ibi, C. de jure delib. & ibidem omnes Doctores, Rodericus. Suat. in l. post rem, in declaration. legis Regni, extensio n. 1. num. 5. Anton. Gomez in leg. 64. Tauri, num. 5.

Quarto limita prædictam ampliationem, ut exercitio contra

Hanc vero limitationem variis modis sublimitandam docent Doctores post Alexand. in dict. §. Donec, Greg. Lopez, Rodericus Suarez, Rolandus, Spino, Gutierrez, remissive, d. c. 4. in fin. & Ceyallos Phanutius tract. de inventario diversorum, quæst. 241. ex num. 2. ut locum non habeat primum, si hæres convenit pro restituendis usris, aut aliis concernentibus animam defuncti, & obligationem conscientiae. Secundò, si conveniatur pro relictis ad pias causas, de quo Tiraquell. de privilegio causa, privilegio 24. Tertiò item si conveniatur re vindicatione. Quarò, si ipse intra illud tempus alios conveniat, & ab eis conveniatur.

Laborant tamen non parum Hispani Doctores pro compонenda, & concilianda gravi quadam antinomia, & contrarietate, quam existimant versari inter duas leges Castella, videlicet leg. 15. tit. 13. par. 1. & leg. 7. tit. 6. par. 6. quam dicunt prætermisso Gregorianum; dicta enim l. 15. permitit post transactos novem dies luctus à morte defuncti, ut creditoribus hæredem convenient; d. verò l. 7. prohibet hæredem à creditoribus conveniri durante tempore conficiendi inventarium, quod est trium mensium. Ecce insuperabilem contrarietatem, quam animadverterunt Avendanus, Didacus Perez, Gutierrez, Parlador. Rodriguez, qui frustra se ab ea co[n]antur extricare. Eadem antinomiam notate potuissent juxta jus commune inter §. meminimus, seu Sanctorum, & dict. §. donec, qui textus concordant cum prædictis legibus Castella. Omitto conciliaciones, quæ sunt violente, & non ad rem.

Mihi videuntur Hispani nostri nodum in scirpo querere, & in re clarissima cœcūre. Nam inter prædictos textus, tam juris communis, quam legum Castella, nulla versatur contrarietas, loquuntur enim de multo diversis casibus, in quibus diversæ diffinitiones statuendæ sunt. Textus in dict. §. meminimus, seu Sanctorum, & in dict. leg. 15. titul. 13. par. 1. loquuntur universum de quilibet hæredi, sive velit, sive nolit facere inventarium, cui concedunt pro lucri defuncti spatum novem diecum, quo non possit molestari, aut inquietari, sive à creditoribus defuncti, seu à legatariis: deinceps vero permittunt, illum conveniri. Quod si iste hæres post novem dies convenitus dicat, se velle facere inventarium, & privilegio inventarii se juvare, & defendere velit, ne conveniatur, quousque inventarium perfectum sit, dict. §. donec, & dicta leg. 7. tit. 6. par. 6. trahunt illi hoc privilegium, ut habeat spatum trium mensium, quod conficiendo inventario concessum est, in quo non possit conveniri. Itaque primum tempus datur omni hæredi indistincte propter lucrum defuncti: secundum tempus conceditur soli hæredi facienti inventarium. Et illi textus in dict. §. meminimus, & in dict. l. 15. tit. 13. par. 1. qui permittunt, hæredem post novem dies conveniunt, intelligendi sunt, nisi quid aliud impediatur, ut impediere beneficium inventarii, argumento l. qui testamento 20. in princip. ff. de testam. quemadmodum omnem, & quamcumque legum dispositionem accipiendi, dixi tit. 1. dict. 2. quæst. 4. num. 235. Ecce facilissimum, & verissimum conciliacionem, quam cum sit tam patens, miror prædictos non animadvertere, & post hæc scripta inveni, eandem apud Gizarell. dict. 7. 9.